
Referat

Fra møte i hovedkomiteen

Dato: 17.02.2022, kl. 10.00 – 16.00

Sted: Teams

Møteleder: Jan Alexander

Deltakere: Helle Katrine Knutsen, Inger-Lise Steffensen, Trine Husøy, Ellen Bruzell, Dag O. Hessen, Asbjørn M. Nilsen, Edel O. Elvevoll, Gro-Ingunn Hemre, Åshild Krogdahl, Johanna E. Bodin, Jan Alexander, Truls Nesbakken, Tor A. Strand, Yngvild Wasteson (til kl. 14.30), Gaute Velle, Øyvind Bergh (fra kl. 14.30), Merethe Hofshagen, Trond Rafoss

Forfall: Vigdis Vanvik, Angelika Agdestein, Tor A. Strand

Fra sekretariatet: Harald J. Gjein, Ville E. Sipinen, Tanya Kristiansen, Ingrid Høie, Anne-Marthe Jevnaker, Hilde Mellegård, Inger Therese Lillegaard, Gro Mathisen, Christine L. Parr, Kirsten E. Rakkestad, Barbara A. Bukhvalova, Danica Grahek-Ogden (ref.)

Fra prosjektgruppen nytte-risiko fisk: Lene F. Andersen

Fra Mattilsynet: Kari Bryhni, Hilde Nordli

Fra Helsedirektoratet: Stein Fredrik Bruland

Fra Miljødirektoratet: Ingvild Riisberg

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Jan Alexander ønsket velkommen til dag en av møtet. Merete Hofshagen og Trond Rafoss meldte seg inhabile i sak 6 om nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold. Begge forlot det digitale møterommet under saken. Ingen øvrige momenter ble meldt inn av møtedeltakerne til spørsmål om habilitet.

2. Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Møteinnkalling og dagsorden ble godkjent uten endringer. Referatet fra møtet 27. januar ble godkjent av hovedkomiteen.

3. Kunnskapsbehovs-rapportene

Prosjektgruppen som jobber med framtidige kunnskapsbehov, presenterte forslag til følgende leveranser:

1. Et kort, illustrert, overordnet dokument som både løfter fram kompleksiteten og utfordringene med det grønne skiftet, og som belyser våre områder i et En helseperspektiv. Vi vil fokusere på å løfte fram hvordan «alt henger sammen med alt», og påpeke utfordringer som må unngås på områdene mattrygghet, dyrehelse- og -velferd, plantehelse og biologisk mangfold.

Målgrupper: Forskningsrådet, politikere, næringsliv, journalister, allmenheten mfl.

Forslaget ble diskutert og det kom er rekke innspill til det videre arbeidet. Prosjektgruppen tar med seg disse, og så kommer saken opp på neste møte i hovedkomiteen.

2. Utfyllende rapport som oppsummerer aktuelle tema for framtidige kunnskapsbehov som svar på oppdraget fra Mattilsynet og Miljødirektoratet. Rapporten vil også være en kilde til mulige tema for VKMs selvinitieringer.

Målgrupper: Oppdragsgivere, øvrig forvaltning

Hovedkomiteen var i stor grad positiv til illustrasjonene/figurene, det ble pekt på at de ga et godt oversiktsbilde over fremtidige utfordringer. Det ble også påpekt at mange har jobbet med og laget gode illustrasjoner over tilsvarende utfordringer tidligere. Eat-Lancet-rapporten ble trukket frem som et eksempel med gode illustrasjoner som fremstiller «det store bildet» på en god måte, og hvordan ting henger sammen. Samtidig ble det understreket at det ikke må forenkles for mye for ikke å skape forventninger om enkle løsninger. Vi må finne en balanse da dette er kompliserte utfordringer, som fordrer at man har mange tanker i hodet samtidig.

3. Oppsummering av kunnskapsbehov avdekket i VKMs tidligere vurderinger, inkludert digital løsning for rapportering og oppdatering av VKMs kunnskapsbehov.

Målgruppe: Oppdragsgivere, Forskningsrådet

Det var ingen kommentarer til dette punktet.

4. Innspill på Forskningsrådets porteføljeplan for Landbasert mat, miljø og bioressurser»

Sekretariatet presenterte utkast til innspill til følgende porteføljeplaner:

- Landbasert mat, miljø og bioressurser (mat- og bioproduksjon, naturmangfold og miljø, sirkulær økonomi)

- Hav (blågrønne verdikjeder, naturmangfold, forurensninger og arealbruk)
- Klima- og polarforskning (naturmangfold, arealbruk og andre miljøforhold, klimatilpasninger og reduserte klimagassutslipp)
- Helse (forebyggende helse, og én-helse perspektiver, mat og helse, miljø og helse, og antimikrobiell resistens)
- Energi, transport og lavutslipp (fornybar energi fra bioressurser, areal og ressursbruk)

Hovedkomiteen var veldig positive til VKMs innspill, og ble oppfordret å komme med innspill i løpet av dagen og fredag 18.02.2022.

5. Nytt fra sekretariatet

Ny fagdirektør for mat, Hilde Mellegård, presenterte seg for Hovedkomiteen. Hun tiltrer 1. mars. 2022.

Prosjektleder for arbeid med ny vitenskapskomité 2022 presenterte arbeidet så langt og tidsplan for videre arbeid. Søknadsfristen for komiteen er 28. februar og alle oppfordres til å informere sine nettverk om muligheten til å søke.

Sekretariatet informerte om arbeid med nytt rammeverk for fokuspunktene som pågår i EFSA's Advisory Forum og skal slutføres innen utgangen av året.

Det ble informert om at det utarbeides et høringsinnspill til EFSA sin risikovurdering av bisfenol A.

6. Nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold

Hovedkomiteen har nå godkjent alle delkapitler med evidensvurdering av sammenhengen mellom fiskeinntak og helseutfall. Komiteen har fått presentert fiskeinntak, scenarier for økt fiskeinntak, forekomstdata for næringsstoffer og kontaminanter, og resultatene av eksponeringsberegningene. Videre har komiteen behandlet metodikk for kvantitativ og semi-kvantitativ nytte og risikokarakterisering, og fått presentert resultatet av disse karakteriseringene.

I dette møtet la prosjektgruppen frem sammenligningen/vektingen av nytten og risikoen knyttet til dagens fiskeinntak og ved økt fiskeinntak (opp til anbefalt inntak). Dette vil danne basisen for konklusjonene.

7. Overvåking av fremmedstoffer

Status for arbeidet samt forslag til fremgangsmåter for å løse oppdraget ble presentert og diskutert.

Beslutning: prosjektgruppen tar med seg innspillene fra hovedkomiteen i det videre arbeidet.

8. Nytt fra oppdragsgiverne

Mattilsynet

Mattilsynet, ved Kari Bryhni og Hilde Nordli:

Mattilsynet er fortsatt under omstilling til ny organisasjon på Hovedkontoret.

Hovedprioriteringer og mål for 2022 som er *Enklere å gjøre rett; Kunnskapsbasert og målrettet og Ett lag*, tar utgangspunkt i Mattilsynets strategiske målbilde med ambisjoner for 2025. For tiden har Mattilsynet seks pågående oppdrag hvor de venter på rapport fra VKM, og tre bestillinger som er under utarbeidelse.

Mattilsynet har gitt innspill til NFR porteføljeplan innenfor landbasert mat, miljø og bioressurser.

I 2022 har Norge formannskap i Nordisk Ministerråd. I Nordisk embetsmannskomiteé for fiskeri og havbruk, jordbruk, næringsmidler og skogbruk (EK-FJLS næringsmidler) er det fire arbeidsgrupper som skal evalueres i løpet av våren i lys av felles politiske målsetninger. Norge arrangerer Ministermøtet i Tromsø 21.-22. juni med tema ONE HEALTH som sammenfaller med One Health-symposiet i Brussel.

Miljødirektoratet

Ingvild Riisberg orienterte om følgende nye oppdrag fra Miljødirektoratet:

- Risikovurdering av den fremmede arten havnespy (*Didemnum vexillum*). Havnespy, også kalt japansk sjøpung, hører hjemme i Stillehavet og ble første gang oppdaget i Norge i november 2020. Så langt er den observert på 26 ulike steder i Rogaland og Vestland. VKM skal vurdere hvilken risiko havnespy kan utgjøre for norsk biologisk mangfold dersom arten får spre seg langs norskekysten.
- Mål og tiltak for utvalgte rødlistede sjøfugl i Norge. Oppdraget er i bestillingsdialog. Oppstart av forprosjekt våren 2022, og leveranse av hovedrapporten ved utgangen av 2023.
- Vårjakt på ender er en del av den samiske jakt- og fangstkulturen med tradisjoner langt tilbake i tid. En bestilling på vurdering av risiko og risikoreduserende tiltak på naturmangfold og dyrevelferd er under forberedelse.

- Løpende oppdrag på mikrobiologiske produkter. Det skal utarbeides saksbehandlingsrutiner, mal for leveransene, og det skal kjøres en pilot før sommeren. Oppstart av det løpende oppdraget skjer når ny vitenskapskomité er på plass i september.
- Utsetting og hold av fasan og raphøns til jakttrening (fellesoppdrag med Mattilsynet)
- Triploid laks (fellesoppdrag med Mattilsynet).

Helsedirektoratet

Helsedirektoratet, ved Stein Fredrik Bruland informerte om at Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2021) er forlenget til 2023.

Intensjonsavtalen for et sunnere kosthold ble signert på nytt av helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol 24. januar. Ny avtale trådte i kraft 1. januar 2022 og varer ut 2025. Intensjonsavtalen skal føre til et mer helhetlig, koordinert og målrettet samarbeid mellom matbransjen og helsemyndighetene for å gjøre det enklere for forbrukeren å ta sunnere valg. Målet er å øke andel av befolkningen som har et balansert kosthold i tråd med myndighetenes kostråd.

Nasjonalt råd for ernæring videreføres ut 2022 da mange er opptatt med leveranser til NNR 2022 (Nordic Nutrition Recommendations 2022). Rådet har oppdrag innen problemstillinger knyttet til overvekt. Nasjonale helsemyndigheter må ta stilling til om de skal videreføre NNR-rådene eller utarbeide egne formuleringer.

9. Eventuelt

Ingen saker.

10. Nye møtedatoer

Neste møte 2.-3. mai er planlagt som fysisk møte.